

POSTSTASJON OG DAMPFARTØYSSTASJON POSTSTATION OG DAMPFARTØISSTATION

Begrepet *Post-Station* ble brukt i den kongelige anordningen fra 1758 om poståpnerier: «Anordning Anlangende Forandring og bedre Indretning Ved Post-Væsenet i Norge», datert 4.8.1758.

«§.2. *Post-Bønderne skal desforuden nyde efterskrevne Prærogativer og friheder, nemlig:*

- 1.) *For hver Post-Station eller Skyts-Skifte skal Post-Bønderne have 1 Post-Karl og paa nogle Steder, efter Veyenes Beskaffenhed, 2de Post-Karle til Postens Førstel, saaledes ...»*

Brukt slik kan neppe dette regnes som en betegnelse på et poststed. I Postmuseet finnes imidlertid et stort signet med teksten «SUULS POSTSTATION». Avtrykket av signetet viser også riksvåpenet av 1844. Suul i Værdalen ble etablert som et postudtagersted (se dette) i 1859, senere skal det ha blitt benevnt brevhus. Fra 1.1.1865 var det ukentlig postbefordring til og fra poststationen Melen i Jemtland.

I Sverige var betegnelsen poststation i bruk fra 1861, og det kan nærmest sammenliknes med poståpnerier i Norge. De eldste poststedene av laveste klasse i Sverige ble kalt post-oppsyningsmansplatser, og i 1865 var alle disse erstattet av poststationer.¹⁾ Det er for Suuls vedkommende lett å trekke den konklusjonen at en tilsvarende betegnelse har hatt noe med forbindelsen til Sverige å gjøre. Men det kan ikke være riktig.

I Norge var betegnelsene poststation og dampfartøisstation i offisiell bruk i hvert fall fra 1838. I august 1838 ble det utgitt: «*Beskrivelse over Norges offentlige Brevposter, udgiven efter Foranstaltning af den Kongelige Norske Regjerings Finants- Handels- og Told-Departement. Første Hefte.*»

Her står i alfabetisk rekkefølge de daværende «... Steder, hvor Poster afgaae eller ankomme, hvorhos der ved ethvert enkelt af disse Steder er tilføiet, om de ere Postexpeditioner, Poststationer eller Dampfartøisstationer. Postexpeditionerne kaldes enten Postcontoirer, Postexpeditioner in concreto, eller Postaabnerier.»

Det kan være interessant å gjengi en liste over disse stedene, "hvor Poster afgaae og ankomme." Jeg har også tatt med beliggenheten i parentes, henholdsvis prestegjeld / fogderi. Og vi finner følgende:

Poststationer

Horten (Borre / Jarlsberg)

Lillegaarden (Eidanger / Nedre Tellemarken og Bamble)

Mouno (Poststation i Sverige)

Rød (Dybvaag / Nedenæs)

Suul (Strand / Stør- og Værdalen)

Suul poststation signet

Ødegaarden (Sannikedal / Nedre Tellemarken og Bamble)

Dampfartøisstationer:

Alstahoug (Alstahoug / Helgeland)
Anklakken (Lurø / Helgeland)
Bejan (Ørlandet / Fosen)
Bergsfjorden (Loppen / Vestfinmarken)
Bjørøe (Fosnæs / Numedal)
Frederiksværn (- / -)
Gothenborg (- / -)
Helsingøer (- / -)
Horten (Borre / Jarlsberg)
Husebye (Næsne / Helgeland)
Kjøbenhavn (- / -)
Kraakøe (Bjørnør / Fosen)
Løvøe (Stegen / Salten)
Røbjerget (Stadsbygden / Fosen)
Rørvig (Nærøe / Numedal)
Skjærvøe (Skjærvøe / Senjen og Tromsøe)
Svolvæhr (Vangen / Vesteraalen og Lofoten)

Valdersund (Aafjorden / Fosen)

Valløe (Semb / Jarlsberg)

Den primære funksjonen til disse stasjonene må utvilsomt ha vært postutvekslingen mellom norske hoved- og bipostruter, samt også utvekslingen med svenske og danske ruter.

1) Billgren, Jan og Sören Andersson (1995): «Svensk posthistoria 1855-1925» Filatelihandboken D:2, Sveriges Filatelist-Förbund, Boden.